

CHIẾC XE ĐẠP

Hôm nọ trên đường về nhà, lúc rẽ vào khu nhà tôi ở, tôi chợt thấy hai cha con anh Mỹ trắng kia đi chơi với nhau bằng xe đạp, cha thì chiếc xe đạp lớn, đưa bé gái thì chiếc xe đạp nhỏ. Qua Mỹ đã lâu và tôi đã “tạm” quên đi cái thời đi xe đạp lúc còn bên Việt Nam từ lúc nào chẳng biết. Hôm nay nhìn thấy hình ảnh này tự nhiên quá khứ của một thời xa xưa lại hiện về, gợi lại cho tôi hình ảnh của ba tôi với chiếc xe đạp, từ những năm sau khi ba tôi đi cải tạo về, cho tới ngày gia đình tôi được đi định cư ở Mỹ.

Ngày ấy má mẹ con tụi tôi đã dời về Long Xuyên sống với ông bà ngoại. mấy năm trước đó lúc còn ở Phan Thiết thì mẹ tôi đã lần hồi bán đến những món nữ trang cuối cùng, để sống lây lất nuôi 4 chị em chúng tôi và thỉnh thoảng cứ vài ba tháng thì đi thăm nuôi ba tôi một lần. Tôi nhớ lúc trước mẹ tôi có làm cho tôi chiếc nhẫn vàng nho nhỏ, rồi một ngày nọ mẹ tôi lấy lại nói là để cất. Tôi thì còn nhỏ nên cũng quên bẵng đi, sau này tôi mới nhận biết ra số phận của nó cuối cùng ra sao... Lúc về đến Long Xuyên thì mẹ tôi chẳng còn món tư trang nào; cái nhà lá ở Phan Thiết bán đi thì khi về Long Xuyên chi tiêu lần hồi chẳng mấy chốc cũng đã hết sạch. Mẹ tôi tính toán đủ cách mà chưa biết xoay xử làm sao, may có người bạn gợi ý bày tử thuốc lá bán buổi tối để kiếm thêm tiền chợ. Nhờ cô ấy giới thiệu với ông chủ sạp bán thuốc lá sĩ (chú Lợi-người trở thành bạn ba tôi sau này) giúp cho vay số thuốc để bán lúc đầu tiên, mấy mẹ con tụi tôi chiều chiều ăn cơm xong là mang tử thuốc lá ra ngoài lề đường, khúc đường chính gần rạp cải lương có đông người qua lại và có nhiều quán ăn hàng buổi tối, để bán kiếm thêm ít tiền.

Đến khoảng tháng 6 năm 1981 thì ba tôi được thả về với gia đình, sau bao năm khốn khổ bị chuyển đổi qua hết mấy trại tù Cộng sản. Lúc đầu ba tôi cũng chẳng biết làm gì để sống và giúp mẹ tôi nuôi tụi tôi, và lo cho ông bà ngoại tôi. Ba tôi có thử nộp đơn xin việc làm nhưng Bệnh viện Long Xuyên từ chối, với lý do là nhận ba tôi vào làm rồi biết đâu một ngày nào đó ba tôi lại cũng bỏ đi vượt biên như cậu ruột của tôi dạo nào. Chả là ngày ấy cậu tôi cũng là một bác sĩ chế độ cũ, lúc ấy lại đang được tin dùng và nghe đâu sắp có lệnh được thăng chức Phó Giám đốc Bệnh viện, nhưng lệnh chưa ra mà ông đã vượt biên đi thoát! (Phen ấy Sở Y Tế “căm” lắm!) Thế là tiêu tan niềm hy vọng được hành nghề trở lại, nên ba tôi đành tạm thời chấp nhận giúp mẹ tôi mỗi tối ra ngoài lề đường bán tử thuốc lá dạo để kiếm thêm ít tiền chợ cho cả nhà. Hồi ấy gia đình tôi có một người bạn thân tên là Châu; chú này bằng tuổi ba tôi. Thấy gia đình tôi lúc ấy quá đói khổ thiếu thốn, mà ba tôi mới đi cải tạo về cũng chưa tìm được việc gì làm, nên mỗi tháng chú ấy tình nguyện cho nhà tôi một bao gạo như góp thêm phần gạo của ba tôi. Mỗi tháng chú ấy chở đưa em tôi ra chợ mua gạo chở về. Cuộc sống với bao nỗi khó khăn, cả nhà 8 miệng ăn, tụi tôi thì tuổi đang lớn và đang đi học với bao nhu cầu sách vở áo quần... ba tôi có lúc stress quá đã phải thốt lên với tụi tôi rằng ngày ấy ba tôi “ở tù mà còn ít stress hơn bây giờ” vì “ở tù chỉ lo cái bệnh, cái đói cho mỗi bản thân và phải lao động cật lực...” còn bây giờ thì phải lo cái ăn, cái đói cho cả gia đình!

Qua mấy người quen biết và giới thiệu, vào khoảng năm 82, ba tôi quen được một người tên Bảy. Ông ấy có bà mẹ già bị stroke bại liệt toàn thân, vì nằm một chỗ lâu ngày nên cơ thể bị lở loét cả thân hình từ nguyên cả lưng xuống tới mông và xương cụt. Khi biết được ba tôi có ý muốn mở phòng mạch “chui” để kiếm sống nhưng không có tiền để mua thuốc tây, ông ấy hứa hẹn là sẽ cho ba tôi mượn 3 chỉ vàng để làm vốn không tính lời nếu ba tôi đồng ý mỗi ngày đến thăm bệnh và rửa vết thương thay bông băng cho mẹ ông ấy. Ba tôi đã đồng ý, và thế là mỗi ngày ba tôi chạy xe đạp lên nhà ông ấy ở tận Cầu Quay (cách Long Xuyên khoảng 4 cây số) khám bệnh và thay bông băng cho bà già. Hồi ấy ba tôi lấy bông gòn và vải mùng gấp bên ngoài, và gấp lại thành những miếng băng to khoảng 4x4 inch (như loại 4x4 inch gauze trong bệnh viện) và đem hấp khử trùng (sterilized) để dùng thay băng cho bà ấy (may lúc ấy nhà còn có cái máy hấp dụng cụ y khoa của cậu tôi để lại). Nhờ có 3 chỉ vàng ấy, ba tôi mua được một ít thuốc tây để bắt đầu hành nghề trở lại. Lúc mới đầu, vì không ai biết đến ba tôi, và nhà tôi cũng không có xe Honda, nên mỗi ngày ba tôi đi xe đạp đến từng nhà thân chủ để khám bệnh và cho họ thuốc để uống. Sau đó ba tôi trở lại khám bệnh cho họ cách ngày hoặc mỗi ngày tùy theo tình trạng bệnh nhân. Ngày nọ có lần ba tôi thoáng nói cho tụi tôi biết là nhiều lúc đến bữa ăn ba tôi không nuốt nổi cơm vì ngày nào cũng nhìn mấy vết lở loét của bà mẹ ông Bảy ấy. Lúc ấy tôi cũng không hiểu vì sao bà già lại bị lở loét đến như thế, và ba tôi cũng không giải thích gì thêm. Đến khi tôi bắt đầu học về y tá, tôi mới biết lý do vì sao bệnh nhân bị decubitus ulcer và các stage của nó. Khi tôi đi thực tập bệnh viện, nhìn thấy những bệnh nhân với các vết lở loét sau lưng, nhất là Decubitus Ulcer Stage IV lở loét thấu xương, tôi mới thấy nó kinh khủng làm sao với mùi hôi thối có lần làm tôi suýt nôn mửa, và tụi tôi đưa nào cũng nín thở và muốn chạy cho lẹ ra khỏi phòng bệnh nhân ấy. Đến lúc đó tôi mới thấy được sự kiên nhẫn của ba tôi, lúc ấy hành nghề như một y tá chứ không phải là một bác sĩ, chấp nhận thay bông băng hàng ngày cho bà bệnh nhân ấy, để đổi lấy miếng cơm cho cả gia đình tôi. Rồi mỗi ngày ba tôi chạy xe đạp vòng vòng từ nhà bệnh nhân này đến nhà bệnh nhân khác để khám bệnh cho họ, tính ra mỗi ngày chắc ba tôi phải đi cả mười hay mười lăm cây số để thăm bệnh kiếm sống. Có những gia đình ở xa, họ mang xe Honda đến rước ba tôi đi và chở ba tôi về thì ba tôi đỡ khổ hơn.

Nhờ ba tôi cũng “mát tay” và nhờ tiếng là bác sĩ của chế độ cũ nên hồi ấy các thân chủ rất tin tưởng nên tiếng lành đồn xa... Dần dần nhiều người biết đến ba tôi hơn nên họ tìm đến nhà tôi để khám bệnh, nhờ vậy ba tôi chỉ phải đến nhà thăm bệnh cho một số bệnh nhân già lớn tuổi không thể đi khỏi nhà hay bệnh nặng mà ở quá xa mà thôi, và ba tôi ít đi xa hơn lúc trước.

Tết Nguyên Đán năm 1983: Tôi nhớ lúc ấy tôi đang học lớp 11, và gia đình tôi năm ấy ăn một cái Tết khá đầy đủ với nồi măng kho thật to, có cả bánh tét, và bao thứ bánh mứt và trái cây như chúng tôi hằng mơ ước... Hôm Mừng Một Tết gia đình tụi tôi ăn bữa ăn chung cả nhà; ba tôi có mời cả chú Châu là bạn thân trong nhà đến dự. Hôm ấy ba tôi vui vẻ tuyên bố với cả nhà là từ nay ba tôi có thể lo cho cả nhà được rồi, và “nhà mình không phải bán thuốc lá ngoài lề đường nữa.” Ba tôi trưng cái bảng nho nhỏ bên hông nhà: “Bác sĩ Lê Bá Dũng”. Hồi ấy tụi tôi có khi vừa bán thuốc lá vừa học bài, vừa canh chừng để khỏi bị tụi công an hốt, và ngồi bán thuốc lá cho đến khi đường vắng hẳn khách mới dọn về... Chị em tụi tôi từ đó mỗi đêm được ở nhà học bài hay đọc sách, và từ đó từ thuốc lá với cái đèn “black light” tạo hiệu kỳ cho bao khách đi đường ban đêm đã đi vào dĩ vãng như một huyền thoại...

Gia đình tôi có lẽ cứ sống mãi cuộc sống như thế không biết đến bao giờ, và ba tôi có lẽ cứ mãi đi xe đạp đến nhà thăm bệnh nhân... cho đến một ngày nọ tin tức về chương trình H.O cứ lan dần tới các gia đình trước đây có người học tập cải tạo. Lúc đầu ba tôi cũng không tin là có thật, vì sống nhiều năm với Cộng sản nên thuộc nằm lòng câu “đừng tin những gì cộng sản nói...” và cứ sợ biết đâu lại bị đi tù lần nữa! Nhưng rồi dần dần một vài người quen trong gia đình đã có sổ thứ tự danh sách H.O đã làm tăng sức thuyết phục hơn, cuối cùng thì ba tôi cũng tin và bắt đầu làm hồ sơ đi H.O. Qua bao cửa ngõ lo lót tiền bạc và thủ tục nhiều khê rắc rối, nhà tôi cũng xong được đến khâu khám sức khỏe để lên đường đi định cư ở Mỹ.

Lúc ấy sau khi khám sức khỏe tôi dẫn đưa em trai út về Phan Thiết chơi lần cuối để cho nó biết Phan Thiết ra sao, vì nó lớn lên ở Long Xuyên và chưa một lần được về chơi Phan Thiết. Ngày về Phan Thiết tôi gặp đưa em họ con ông chú, và không nhớ vì lý do gì hôm ấy tình cờ nó lại hỏi rằng tôi có biết đi xe Honda hay không? (gia đình tôi mãi cho đến lúc ấy cũng chưa có được chiếc xe Honda nào). Thím của tôi lúc ấy cười cười trả lời một câu mà tôi còn nhớ mãi đến bây giờ: “Mai một qua Mỹ thì chị Ngọc Lan bỏ qua ‘thời kỳ quá độ’ đi xe Honda mà đi thẳng từ thời kỳ đi xe đạp sang thời kỳ đi xe hơi!” (thím tôi hôm ấy đang nhái lại y hệt một câu của cộng sản)

Mà quả có thể thật, ngày ra đi, cha con tụi tôi đã bỏ lại chiếc xe đạp ở Việt Nam như bỏ lại một quá khứ với bao nhiêu đau thương, vùi dập để bắt đầu bước đi trên con đường mới trên đất nước này...

NGOC LAN
7/2009

